

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 6259/10

בפני : כבוד השופט א' גרוניס
כבוד השופט ס' גובראן
כבוד השופט נ' הנדל

העותרת : העמותה לקידום דרך אחרת

נגד

המשיבים : 1. שר האוצר
2. מדינת ישראל - משרד האוצר
3. איתן ששינסקי

עתירה למתן צו על-תנאי ולצו ביניים

תאריך הישיבה : ב' בטבת התשע"א (9.12.2010)

בשם העותרת : עו"ד רונאל פישר
עו"ד מירב משען

בשם המשיבים 1-2 : אין התייצבות
בשם המשיב 3 : אין התייצבות

פסק-דין

השופט א' גרוניס:

1. עתירה זו מכוונת להביא לביטול מינויו של פרופסור איתן ששינסקי (המשיב 3) כיושב-ראש ועדה לבחינת המדיניות בנושא משאבי נפט וגז בישראל. הוועדה מונתה ביום 12.4.2010 על-ידי שר האוצר (המשיב 1). בבסיס העתירה עומדת הטענה כי פרופסור ששינסקי נגוע בניגוד עניינים.

2. ביום 9.12.2010 קיימנו דיון בעתירה. בדיון הבענו דעתנו כי אין יסוד לעתירה והצענו לעותרת לשקול חזרה מן העתירה. למחרת יום הדיון מסרה העותרת הודעה בכתב. בהודעה חזרה והביעה העותרת עמדתה כי ראוי שהעניין שהעלתה בעתירה יוכרע על-ידי בית המשפט. העותרת הוסיפה וכתבה כי "מתוך רצון לכבד את המלצתו של בית המשפט שביקש לא לדון בעתירה, מודיעה העותרת כי תמשוך את עתירתה". הודעה זו של העותרת הינה בגדר התחכמות גרידא. שמענו את טיעוני העותרת ביום 9.12.2010. במהלך הדיון הצגנו שאלות לבא כוחה של העותרת, אך לא זכינו לתשובות שסיפקו אותנו. סברנו, וזו סברתנו גם כיום, כי דינה של העתירה להידחות. הצענו לעותרת לחזור בה מן העתירה, בין היתר על מנת לחסוך ממנה הוצאות. אולם, נוכח האמור בהודעתה ראינו לנכון לנמק בקצרה את טעמינו לדחיית העתירה.

3. שר האוצר החליט על מינוי ועדה מייעצת, על רקע גילוי של גז בכמויות משמעותיות במי החופים של ישראל. על הוועדה הוטל לבחון את המדיניות הפיסקלית הנוהגת בישראל ביחס למשאבי גז ונפט, להציע מדיניות פיסקלית עדכנית ולבחון את ההשלכות של גילויי הגז על הכלכלה הישראלית. בראש הוועדה הועמד פרופסור ששינסקי, שהינו כלכלן ידוע ופרופסור אמריטוס באוניברסיטה העברית בירושלים. בנוסף, נתמנו לוועדה אלה: הממונה על התקציבים במשרד האוצר (דר' אודי ניסן), מנהל רשות המיסים במשרד האוצר (מר יהודה נסרדישי), ראש המועצה הלאומית לכלכלה במשרד ראש הממשלה (פרופסור יוג'ין קנדל) ומנכ"ל משרד התשתיות הלאומיות (מר שאול צמח). יצוין, כי פרופסור ששינסקי ממלא את תפקידו בוועדה בהתנדבות.

4. העתירה הוגשה על-ידי עמותה, המתארת עצמה בעתירה כמי ש"חרטה על דגלה את החובה להנהיג תפיסות חדשות במדינת ישראל, בהן מאבק בלתי נלאה בהחלטות שלטוניות שאינן ראויות ואף מזיקות". העתירה נתמכה בתצהיר של מר אלי אבידר, יושב-ראש העותרת. כאמור, בעתירה נטען כי פרופסור ששינסקי נמצא בניגוד עניינים. זאת, מאחר שהוא משמש כדירקטור וחבר בוועדת השקעות של בית ההשקעות פסגות. לפי הנטען, לבית ההשקעות יש אינטרסים כלכליים ישירים בחברה בשם "אמפל", שלה אחוזים ניכרים משדה הגז המצרי. הטענה היא, שלחברת "אמפל" יש עניין בהעלאה של התמלוגים המשולמים למדינת ישראל על-ידי חברות הגז שגילו את שדות הגז במימי החופים של ישראל, ובהחלשתן של חברות אלה. עוד נטען, כי רעייתו של פרופסור ששינסקי הינה פעילה ב"קרן החדשה לישראל", וכי הקרן פועלת לשם העלאת התמלוגים המשולמים למדינה על-ידי חברות הגז. העתירה נסמכת על כתבה שנתפרסמה בעיתון המופיע בישראל. העתירה עושה שימוש בלשון קשה ובוטה כלפי

פרופסור ששינסקי ורעייתו. איננו רואים מקום לחזור על הביטויים משום שיהיה בכך כדי ליתן תהודה נוספת להטלת דופי, בלתי מוצדקת, בפרופסור ששינסקי וברעייתו.

5. העותרת פנתה לשר האוצר במכתב מיום 19.8.2010 ובו העלתה את טענותיה נגד מינויו של פרופסור ששינסקי. העתק מן המכתב נשלח בפקסימיליה לפרופסור ששינסקי בו ביום. העתירה עצמה הוגשה לבית משפט זה ביום 25.8.2010. המשיבים בעתירה היו שר האוצר ומשרד האוצר. פרופסור ששינסקי לא צורף כמשיב. נראה, שהעתירה נגועה בפגמי סף. הפגם הראשון הוא אי צירוף בעל דין שחובה לצרפו כמשיב. חובה הייתה על העותרת לצרף את פרופסור ששינסקי כמשיב בעתירה. אומנם, העתירה ביקשה להביא לביטול מינוי שנעשה על-ידי שר האוצר, ועל כן המשיב הראשון הינו השר, וכך נעשה. ברם, אילו בוטל המינוי, היה בכך, מטבע הדברים, כדי לפגוע ישירות בפרופסור ששינסקי. כלל יסודי הוא, כי יש לצרף כמשיב לעתירה אף את מי שעלול להיפגע ממנה (למשל, בג"ץ 1901/94 לנדאו נ' עיריית ירושלים פ"ד מח(4) 403, 415 (1994)). יצויין, כי המשיבים 1-2 הגישו תגובה לעתירה ביום 31.8.2010. בתגובה הם העלו, בין היתר, את הטענה כי העתירה לוקה בכך שפרופסור ששינסקי לא צורף. בעקבות זאת, החליט חברנו השופט י' דנציגר ביום 1.9.2010 לצרף את פרופסור ששינסקי כמשיב נוסף. הדבר נעשה בלא שהוגשה בקשה על-ידי העותרת.

הפגם השני, הוא מה שמכונה "אי מיצוי הליכים". העתירה הוגשה תוך זמן קצר מאוד לאחר הפנייה לשר האוצר. ראוי לפנות לבית משפט בעתירה נגד החלטה מינהלית רק לאחר שניתנה אפשרות מספקת לרשות להגיב לטענות. העותרת טוענת, כי נמסר לה ממשרד האוצר שתשובה למכתבה לשר תינתן ביום 23.8.2010. לטענתה, משלא קיבלה תשובה במועד הנזכר, ראתה לנכון להגיש את עתירתה, וזאת בשל החשש שמא תועלה נגדה טענה כי השתתה בפנייתה לבית-המשפט. מן החומר עולה, כי הוועדה הייתה צפויה להגיש דוח ביניים באמצע חודש ספטמבר 2010. משמע, נותר די זמן בידי העותרת. במילים אחרות, היה עליה להמתין עוד מספר ימים לתשובתו של שר האוצר טרם שתפנה לבית-המשפט.

6. לא מצאנו ממש בטענה בדבר ניגוד עניינים, לא לגבי פרופסור ששינסקי ולא לגבי רעייתו. יצויין, כי סוגיית ניגוד העניינים נבחנה על-ידי היועץ המשפטי למשרד האוצר ועל-ידי שני משנים ליועץ המשפטי לממשלה. כל השלושה הגיעו למסקנה כי אין ממש בטענה. מתברר, כי פרופסור ששינסקי מכהן כדירקטור בפסגות קרנות נאמנות בע"מ ובוועדת ההשקעות של גוף זה. הדירקטוריון של הגוף האמור, וכן ועדת ההשקעות שלו, אינם מקבלים החלטות בדבר השקעה בנייר ערך מסוים, ואף אין הם

מנחים את מנהלי הקרן לבצע השקעה בתחום כלשהו, דוגמת תחום האנרגיה. בכל מקרה, פרופסור ששינסקי הודיע כי אם בדירקטוריון או בוועדת ההשקעות יעלה באופן ישיר או עקיף נושא רלוונטי לעניינים בהם עוסקת הוועדה, אשר בראשה הוא עומד, הוא לא ייטול חלק באותה ישיבה.

אשר לרעייתו של פרופסור ששינסקי: על-פי הנטען בעתירה, בת-זוגו של פרופסור ששינסקי פעילה ב"קרן החדשה לישראל", אשר נאבקה להעלאה של התמלוגים למדינה על-ידי חברות הגז הישראליות. מתברר, כי פעילותה של גברת ששינסקי מתמצית בכך שהיא חברה, בהתנדבות, במועצה הבינלאומית של הקרן. גברת ששינסקי אינה מעורבת בקביעת מדיניותה של הקרן בכל הנוגע לתמלוגים. עיסוקה, בכל הנוגע לקרן, הוא בעיקר בליווי של תורמים לקרן המבקרים בישראל.

7. מן העובדות עולה, כי הקשר של בני הזוג ששינסקי לנושא התמלוגים הקשורים למשאבי טבע בישראל אינו קיים, ואם קיים הרי הוא מרוחק מאוד. העתירה יותר ממרמזת על כך שלבני הזוג ששינסקי יש אינטרס אישי ומוסדי מסויים ככל שמדובר בתמלוגים לגבי הגז שנתגלה בחופי ישראל. סבורים אנו שבמקרה זה אין חשש ממשי או סביר לניגוד עניינים, מקל וחומר שאין אפשרות ממשית לניגוד עניינים. ברי, שלא כל נגיעה חייבת להוביל לפסלות. הקשר או הזיקה הם כה רחוקים עד שאין ליתן להם כל משקל. על-כן, צדק היועץ המשפטי למשרד האוצר וכן המשנים ליועץ המשפטי לממשלה, משהביעו דעתם כי אין כל עילה לפסול את מינויו של פרופסור ששינסקי. קיים פער עצום בין הביטויים הקשים שבעתירה כלפי פרופסור ששינסקי לבין המציאות.

8. סבורים אנו כי במקרה הנוכחי יש לחייב את העותרת בתשלום הוצאות משמעותיות, וזאת מכמה סיבות. ראשית, לא היה זה מן הראוי לעשות שימוש בלשון בוטה כלפי פרופסור ששינסקי עד כדי השחרת שמו. על בית המשפט להגן על שמו הטוב של אדם מפני ביטויים פוגעניים המוטחים כלפיו ללא הצדקה בכתב בי-דין. שנית, יש להרתיע גורמים הפונים לבית המשפט בעתירות חסרות שחר, שמטרתן לנצל את במת בית-המשפט בדרך בלתי ראויה. שלישית, יש למנוע מצב בו אנשים ראויים יהססו מלהתמנות לתפקידים ציבוריים בשל החשש שמא ימצאו עצמם מתגוננים בפני טענות שווא המועלות נגדם בראש חוצות. הדבר נכון במיוחד במקרה הנוכחי, כאשר פרופסור ששינסקי פועל בהתנדבות בתפקידו כיושב-ראש הוועדה. לסיכום, העותרת שהגישה עתירה שמשקלה כמשקל נוצה ראוי לה שתחוייב בהוצאות שמשקלן כבד.

9. על כן העתירה נדחית. העותרת תישא בהוצאות בסכום של 35,000 ש"ח לטובת אוצר המדינה ובסכום סמלי של 15,000 ש"ח לפרופסור ששינסקי.

ניתן היום, ו' בטבת התשע"א (13.12.2010).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט